

КЕЙТ

1 грудня 2016 року

Розділ перший

Моя перука валяється на столі викинутою на берег медузою. Поза залом суду я досить байдуже ставлюся до цієї важливої частини мого костюму. Її завдання — слугувати втіленням поваги, а я ж сприймаю її точнісінько навпаки. Перука виготовлена вручну з кінського волосу — вона коштувала майже шістьсот фунтів. Я хочу, щоб вона постаріла та набула тієї статечності, якої мені іноді бракує. Хочу, щоб тканина на лобі пожовкла, а кремові кучері провисли чи, може, посіріли від пилу. Я вже дев'ятнадцять років як отримала свідоцтво баристера¹, втім перука в мене і досі як в охайної дівчинки, а не в досвідченого юриста. Зазвичай такі перуки отримують у спадок від батька, і я б хотіла, щоб моя мала відповідний вигляд: прирушена пилом традиції, статусності та віку.

Я скидаю туфлі. Класичні гостроносі туфлі, чорні, із золотистою каймою спереду, в стилі регентської розкоші чи парламентських церемоній. Або ж у стилі жінки-баристера, яка полюбляє історію, формальності та сміятися з того всього. Дорогі туфлі — це вкрай важливо. Ось ви розмовляєте з колегами, клієнтами, приставами чи поліцейськими, і щоб не дивитися постійно одне одному в очі, ви зрідка

¹ У британській судовій системі є дві категорії юристів: соліситори й баристери. Баристер — вища та, відповідно, привілейована категорія, для якої соліситори готують справи та забезпечують договірні відносини з клієнтами. Вони можуть виступати як з боку захисту, так і з боку звинувачення. (*Тут і далі прим. пер.*)

опускаєте погляд донизу. Отож тільки-но хто побачить мої туфлі — відразу зрозуміє, що перед ним серйозно налаштована жінка, свідома цього аспекту людської психології. Якщо жінка так одягається, вона впевнена у перемозі.

Я люблю мати відповідний до ситуації вигляд. І робити все як належить. Ще баристери можуть носити особливий бавовняний комірець із мереживом, що окремо вдягається на блузку. Той крихітний клопоть тканини коштує тридцять фунтів. Але це не обов'язковий елемент — натомість я ношу блузку з окремим комірцем на шпінках та з манжетами. Зверху я вдягаю чорний вовняний піджак, а до нього спідницю чи брюки. Довершує мій костюм чорна мантия — вона може бути вовняною чи шовковою з вовною, залежно від успішності баристера. Щоправда, нічого з цього на мені немає, бо майже весь свій формальний одяг я лишаю в роздягальні у Бейлі¹. Тож зараз я без мантиї, а комірець та манжети розстебнуті. Своє світле волосся я розпустила — воно середньої довжини і в суді завжди зібране у хвостик, а тепер дещо неохайно розсипалося по плечах.

Без усього цього офіційного убору я маю жіночніший вигляд. У перуці та окулярах із товстою оправою наче не маю статі. Привабливою в цьому костюмі мене б точно ніхто не назвав. З жіночого лишаються хіба що мої вилиці — вони виступили на моєму обличчя років у двадцять і відтоді стають дедалі гострішими. Як і мій характер.

Без перуки я знову стаю собою. Такою, яка я в душі, а не в залі суду. Це я: Кейт Вудкрофт, королівський адвокат²; кримінальний баристер; член Іннер-Темпл³; спеціа-

¹ Олд-Бейлі — традиційна назва Центрального лондонського кримінального суду.

² У деяких країнах адвокат (зазвичай баристер) може отримати офіційне визнання від королівського двору, підтвержене особливим документом. Для цього треба пропрацювати адвокатом понад п'ятнадцять років.

³ Одна з чотирьох англійських юридичних корпорацій, до яких має належати кожен баристер.

ліст у сфері злочинів на сексуальній основі. Мені сорок два, розлучена, самотня, дітей не маю. Я опускаю голову на руки та роблю довгий видих — на мить мене охоплює бажання просто здатися. Це недобре, мені не можна розслаблятися. На зап'ястку в мене маленька плямка екземи, і я мащу її кремом, намагаючись не чухати. Як же хочеться просто здерти це зі шкіри — здерти разом зі своїм розчаруванням.

Натомість я піднімаю погляд на стелю високо над головою. Мій кабінет розташований в оазі тиші просто в серці Лондона.

Це будівля вісімнадцятого століття з декоративними карнизми та позолоченим ліпним листям під стелею, з якої крізь височенні вікна відкривається чарівний краєвид на внутрішнє подвір'я Іннер-Темплу з чудовою круглою церквою Темпл, збудованою ще у дванадцятому столітті.

Це і є мій світ. Архаїчний, стародавній, привілейований, елітний. Я завжди всім кажу, що ненавиджу його. Та все-таки люблю. Люблю цей острівець старовинних будівель на краю Сіті¹, неподалік від вулиці Стренд і Темзи. Люблю цю розкіш та ієрархічність, цю статусність та традиційність. Колись я й не підозрювала про існування цього світу і тим паче не думала, що до нього належатиму, — а тепер він демонструє, який шлях я пододала.

Саме тому щоразу, як купую собі капуцино в одній із кав'ярень на Стренд, я беру гарячий шоколад з додатковим цукром для дівчини, що ночує у спальному мішку під ганком. Звісно ж, якщо поруч немає моїх колег. Більшість людей просто не помічають тієї дівчини. Бездомні добре вміють бути невидимими — ну або ж просто ми добре навчилися не звертати на них уваги та вчасно відвертати очі від їхніх спальників, сірих облич та брудного волосся, їхніх закутаних у розтягнуті светри тіл та їхніх худорлявих

¹ Історичний і діловий центр Лондона.

собак. Нам ніколи їх помічати — ми квапимося поринути у гламур Ковент-Гардену¹ та веселощі Саут-Бенку².

Якщо достатньо довго проवेशтатися коло першої-ліпшої зали суду, матимете шанс побачити, яким хитким буває життя та як стрімко може обвалитися весь ваш світ, якщо ви на одну тисячну частку секунди дозволите собі незаконну поведінку. Хоча ліпше сказати: якщо ви бідний і порушуєте закон. Суди, як і лікарні, магнітом притягують тих, кому життя щедро відміряє труднощів. Тих, хто неправильно обирає чоловіків чи друзів. Тих, хто так загруз у халепах, що втратив геть усі моральні орієнтири. Заможних людей таке зачіпає менше: варто поглянути лише на ухилення від податків — чи шахрайство, як це називають у випадку, якщо немає вправного бухгалтера. Заможних людей невдача — чи брак далекоглядності — переслідує не так невідступно, як бідних.

Мабуть, у мене поганій настрій. Якщо мої думки схожі на думки студента-політикана, значить, я в поганому гуморі. Зазвичай я тримаю свої ґардіанські³ роздуми при собі, бо вони надто виокремлюються на тлі традиційніших поглядів моїх колег та можуть призвести до запальних суперечок за формальною вечерею з типово весільними стравами (курча чи запечений у тісті лосось з однаково нікчемним вином). Краще обмежитися звичними юридичними плітками: у кого з королівських адвокатів так мало роботи, що доводиться подавати заявку на пост судді до суду Корони; кого наступного вдягнуть у шовк⁴; хто просто в залі суду збісився на пристава. Я вже можу теревенити на такі теми, не відволікаючись від думок про свої справи, особисте життя чи навіть складання списку продуктів до завтрашньої

¹ Центральний район Лондона, популярне місце для шопінгу.

² Район на південному березі Темзи, де безліч музеїв, галерей і театрів.

³ Щоденна газета, одне з найвпливовіших британських видань. За політичними поглядами — ліво-ліберальна.

⁴ Тобто хто здобуде звання королівського адвоката.

вечері. За дев'ятнадцять років стала експертом із пристосування. Майстерно це роблю.

Але в недоторканності своєї кімнати я іноді можу дозволити собі розслабитися. Лише на хвилиночку. Спертися ліктями на стіл із червоного дерева та опустити голову на руки. Щільно заплющити очі — так, щоб побачити зірочки, що сяють у темряві, наче діаманти на каблучці, яку я сама собі купила. Бо крім мене ніхто її не купить мені. Краще дивитися на ці зірочки, ніж піддатися сльозам.

Я програла. Знаю, в понеділок мене вже відпустить і я зможу викинути з голови ці думки та взятися до нової справи з новими клієнтами, але наразі поразка гнітить душу. Таке трапляється нечасто. Я люблю перемагати. Усі ми любимо перемагати, чи не так? Це цілком природно, і без цього кар'єра не йтиме вгору. І так працює наша спірна судова система.

Пам'ятаю, коли я вперше усвідомила це: ще навчаючись на баристера. У мене був шок, бо я прийшла в юриспруденцію з високими моральними ідеалами (і деякі з них зберегла). Не можу сказати, що мене аж надто засмутило, — просто я не очікувала такої відвертості та прямолінійності.

«Правда — складна річ. Не важливо, правильно це чи ні, але суть спірної адвокатської системи полягає зовсім не в тому, щоб відшукати правду», — казав королівський адвокат Джастін Кар'ю зеленим випускникам Оксфорду, Кембриджу, Дарему та Бристолу. Суть у тому, щоб бути переконливішим за свого суперника. Навіть якщо всі докази свідчать проти вас — справу можна виграти сильнішими аргументами. Суть у тому, щоб перемагти. На жаль, іноді ви програєте навіть попри всю свою красномовність. Таке буває і зі мною — коли свідок вагається і своїми словами не може нічого довести; коли під перехресним допитом історія має вигляд клубка вовни, з яким гралося кошеня, — тобто здається в'язкою суперечностей, що дедалі сильніше заплутуються, коли потягнеш за якусь одну.

Сьогодні зі справою Батлера сталося саме так. Це була справа про зґвалтування на тлі домашнього насилля: Тед Батлер і Стейсі Гіббонс прожили разом чотири роки, протягом яких він її бив.

Від самого початку наші шанси були погані. Присяжні залюбки звинувачують ґвалтівника-чудовиська — такого класичного бабая, що нападає на нещасну жінку десь у темному переході. Але коли насилля стається в родині, то всі такі: «Дякуємо красенько, та ми б ліпше цього не знали». А втім, зазвичай присяжні ухвалюють правильне рішення. Та не сьогодні. Іноді мені здається, що вони всі застрягли у Вікторіанській епосі: якщо вона твоя дружина (в широкому сенсі), то все, що відбувається у вашій спальні, стосується лише вас двох. Якщо чесно, то копіряться в подробицях особистого життя пари доволі гидко: слухати про розтягнуту футболку з логотипом супермаркету, в якій вона спить, чи про обов'язкову для нього цигарку після сексу (хоча він і знає, що вона астматик і їй від цього погано). У такі хвилини мені стає цікаво: нащо в залу приходять публіка, якої справа не стосується? Вони хочуть подивитися на цю сумну та жалісну драму? Бачити страждання реальних людей, слухати справжній плач свідка їм подобається більше, ніж дивитися телевизор? Добре хоч, що її обличчя ніхто не бачить, бо вона сидить за непрозорим екраном, який закриває від неї звинувачуваного — чоловіка з поросячими очима, товстою шиєю, в дешевому костюмі та чорній сорочці з краваткою. Він же сидить на лаві підсудних за прозорим непробивним склом, крізь яке кидає загрозиві погляди.

Усе це брудно і хтиво. Всі присутні відчувають, що втручаються в особисте. Але я продовжую ставити запитання — запитання про найстрашніші та найсоромніші моменти, що їх довелося пережити Стейсі. Бо десь у глибині душі я хочу не просто виграти, а докопатися до правди.

А потім захисник звинувачуваного порушує тему порно. Про це взагалі стало можливим говорити в суді лише

через те, що захиснику вдалося довести існування зв'язку між сценою з DVD, що був на тумбочці в їхній спальні, і тим, що сталося.

— Чи не могло те, що сталося, бути лише сексуальною грою, яка тепер її дещо бентежить? — питає мій учений колега¹ Руперт Флетчер своїм глибоким переконливим голосом. — Що вони дозволили собі втілити у життя фантазію, яка, на її думку, зайшла надто далеко? На записі ми бачимо, що жінку зв'язують — як і міс Гіббонс. Можливо, на момент початку статевого акту Тед Батлер був переконаний, що Стейсі Гіббонс грає в межах фантазії, яку вони обговорювали раніше. У межах ролі, на яку вона охоче згодилася заздалегідь.

Він розповідає про той запис детальніше, а потім згадує про її повідомлення: «Мене це збуджує». Я бачу відразу на обличчях кількох присяжних. Одна з них — жінка середнього віку в охайному одязі, яка, мабуть, воліла б ліпше брати участь у справі про пограбування чи вбивство, аніж в оцьому. Ця справа вочевидь відкрила їй очі на життя. Загалом я бачу, як співчуття присяжних до Стейсі швидко згасає.

— У вас були такі фантазії, чи не так? Фантазії, у яких вас зв'язували? — питає Руперт. — Ви надсилали своєму партнерові повідомлення, у яких писали, що хотіли б спробувати щось таке, правда?

Він якусь мить мовчить, даючи схлипам Стейсі пролунати в тиші. Тут немає вікон, тому всі звуки дзвінко розносяться залом.

— Так, — усі чують її приглушене зізнання. І тепер уже не має значення, що Тед ледь не задушив її під час гвалтування. Не має значення, що в неї на зап'ястках лишилися сліди від спроб звільнитися, — вона сфотографувала опішки від мотузки на свій айфон. Нічого більше не має значення — вся справа пішла під три чорти.

¹ Учений колега — звична форма звертання між баристерами в залі суду.

Я наливаю собі віскі з графина на поличці. Я рідко п'ю на роботі, але вже давно за п'яту, та й день видався непротий. Надворі спускаються сутінки, і небо підсвічує золотаве та персикове саяво. Подвір'я за моїм вікном просто чудове на вигляд. Я вважаю, що алкоголь пристойно пити, коли надворі темно. Односолодове б'є в горло та миттю зігриває мене зсередини. Руперт, мабуть, зараз святкує у винному барі навпроти Високого суду. Думаю, він знав. Дивлячись на рани жінки та посмішку на обличчі свого клієнта, він знав, що той винний до нутра кісток. Але перемога є перемога. Втім, у мене б стало гідності хоч приховати той переможний погляд і тим паче не розпивати пляшку «Вдови Кліко» зі своїм соліситором. Я взагалі намагаюся не бувати захисницею в таких справах, навіть попри те, що добрий баристер має виступати з різних боків. Я просто не хочу вступати у конфлікт із власною совістю та захищати людину, яку вважаю винною. Саме тому я частіше на боці звинувачення.

Я — за правду, розумієте? А не просто за перемогу. Коли я сама вірю свідкові — для мене цього вже достатньо, щоб узяти справу. І саме тому я так люблю вигравати. Вигравати не заради перемоги, а тому що я сама на боці всіх цих Стейсі Гіббонс і тих, хто постраждав і в брудніших справах. На боці шестирічної дівчинки, яку згвалтував дідусь; на боці одинадцятирічного хлопчика, якого неодноразово гвалтував вожатий у скаутському таборі; на боці студентки, яку примусили займатися оральним сексом лише через те, що вона припустилася жажливої помилки — ішла додому сама вночі. У кримінальному суді докази мають відповідати вкрай високим вимогам — це мають бути не просто якісь сумніви чи ймовірності. І саме тому Тед Батлер сьогодні вийшов із зали суду вільний: так, у присяжних були сумніви, підозри, щось таке в солодкому голосі Руперта їх насторожувало. Але Стейсі погодилася на жорсткий секс — і лише через два тижні збагнула, що Тед «перебрав міру». На жаль, для звинувач-